

۸۰۹۰۵
۱۳۹۴/۱۲/۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

هومن لاحرناز

تقدیر و تشکر

چاپ دوم این اثر با مساعدت و همراهی تعدادی از دوستان و همکاران محترم بصورت کامل ویرایش گردید. در این خصوص لازم میدانم از همکاریهای صمیمانه سرکار خانم نازیلا دانشور و آقایان: مهندس محمدرضا گلپور، مهندس رضا اشرفیان و حمید میرزایی زاده تشکر و قدردانی نمایم.

سپاس ویژه تقدیم به جناب آقای مهندس رسول خوشبیده به خاطر همکاریهای ارزنده ای که مبذول فرمودند.

سرشناسه	:	کوثری، ناصر، 1334 -
عنوان و نام پدیدآور	:	تحلیلی بر فرآیند تعلیم و تربیت (پداگوژی) با رویکرد آموزشهای فنی و حرفه‌ای / تألیف و نگارش ناصر کوثری.
وضعیت ویراست	:	[ویراست ؟]
مشخصات نشر	:	تهران : پیام فن ، 1394.
مشخصات ظاهری	:	224 ص.؛ مصور.
شابک	:	978-600-8123-00-2
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	بر اساس استاندارد 2/1/99/39 - 1 سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.
موضوع	:	آموزش و پرورش
موضوع	:	برنامه‌ریزی آموزشی
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ارزشیابی
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ایران
رده بندی کنگره	:	1394 3ت87ک/LB17
رده بندی دیویی	:	370
شماره کتابشناسی ملی	:	4048392

نام کتاب: تحلیل بر فرآیند تعلیم و تربیت (پداگوژی)

مولف: ناصر کوثری

ناشر: پیام فن

نوبت چاپ: دوم (اول نشر پیام فن)

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: طرح و نقش

لیتوگرافی: امیر و امیر

ناظر چاپ: ...

قیمت: ...

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۲۳-۰۰-۲

فروشگاه و بخش مرکزی: انتشارات پیام فن

تهران، خیابان آزادی، تقاطع بهبودی، روبروی وزارت کار

تلفن: ۶۶۸۸۶۴۶۶ - ۶۶۱۲۲۲۱۰ - ۹۱۲۵۰۰۰۶۹۷

www.payamefan.com

فهرست مطالب

عنوان

پیشگفتار

فصل اول

۶	تاریخچه تعلیم و تربیت و آموزش در ایران
۱۸	اهداف آموزشهای فنی و حرفه‌ای
۲۴	مفهوم، تاریخچه و اهداف برگزاری دوره های پداگوژی

فصل دوم

۴۳	نیازهای آموزشی
۴۶	برنامه‌ریزی، برنامه‌ریزی آموزشی
۴۷	آموزش
۴۸	پرورش
۴۸	بارآوردن
۴۸	تربیت
۴۹	یادگیری
۵۱	هدفهای آموزشی
۵۲	طبقه‌بندی هدفهای آموزشی
۵۴	حیطه شناختی
۵۷	حیطه عاطفی
۵۹	حیطه حسی - حرکتی
۶۳	هدفهای کلی، هدفهای جزئی
۶۴	هدفهای رفتاری
۶۵	تجزیه هدفهای کلی به هدفهای جزئی متوالی
۶۵	تجزیه هدفهای کلی به هدفهای جزئی موازی
۶۶	تجزیه هدفهای کلی به هدفهایی که دارای ارتباط ترکیبی می‌باشند
۶۷	استانداردهای آموزشی و برنامه درسی

فصل سوم

۷۲	طرح درس - مقدمه
۷۳	چهارچوب شرایط

۷۳	شرایط زمانی
۷۴	شرایط مکانی
۷۵	شرایط فراگیران
۸۰	محتوای درسی
۸۲	روشهای تنظیم محتوای آموزشی
۸۲	تنظیم محتوای آموزش با استفاده از روش (از کل به جزء)
۸۵	تنظیم محتوای آموزشی با استفاده از روش (از جزء به کل)
۸۹	روشهای آموزشی
۹۲	روش مدرسه مربی مدار
۹۳	چگونه سخنرانی کنیم؟
۹۸	روش تدریس شارکت
۱۰۰	روش بحث گروهی
۱۰۴	روش تدریس فراگیر مدار
۱۰۴	روش حل مساله
۱۰۷	روش واحد کار (پروژه)
۱۰۸	روش بازدید علمی
۱۱۰	وسایل آموزشی
۱۱۰	انواع وسایل آموزشی
۱۱۳	وسایل آموزشی سمعی (شنیداری)
۱۱۳	وسایل آموزشی بصری
۱۱۷	وسایل آموزشی سمعی و بصری
۱۲۲	وسایل آموزشی کاربردی
۱۲۳	وسایل جدید آموزشی
۱۲۳	تابلو وایت برد هوشمند
۱۲۵	قلم هوشمند (دیجیتالی)
۱۲۷	انتخاب رسانه های آموزشی
۱۲۸	تنظیم طرح درس
۱۲۹	انواع طرح درس

فصل چهارم - اجرا

- ۱۳۶ چرخه یا سیکل آموزش
۱۳۸ اجرا
۱۳۸ خصوصیات و ویژگیهای مربی
۱۴۱ تدریس تنوری
۱۴۲ مرحله اول: ایجاد انگیزه
۱۴۳ نیازهای انسان
۱۴۶ انگیزه های فطری و اکتسابی
۱۵۳ مرحله دوم - ارائه اطلاعات
۱۵۵ مرحله سوم - تکمیل اطلاعات
۱۵۶ مرحله چهارم - کنترل و مدیریت
۱۵۸ آموزش کارگاهی (روش آموزش بده)
۱۶۰ مرحله اول - آماده نمودن
۱۶۲ مرحله دوم - اجرای کار توسط مربی
۱۶۴ مرحله سوم - اجرای کار توسط فراگیران
۱۷۲ مرحله چهارم - کنترل و ارزشیابی
۱۷۴ آئین کلاسداری
۱۷۵ اصول درک رفتار فراگیران

فصل پنجم - ارزشیابی آموزشی

- ۱۸۶ ارزیابی
۱۸۷ ارزشیابی
۱۸۷ آزمون
۱۸۸ هدفهای ارزشیابی
۱۹۱ ویژگیهای ارزشیابی
۱۹۶ برنامه ریزی و آمادگی پیش از اجرای آزمون
۱۹۸ روشهای مختلف برگزاری آزمون در حیطه شناختی
۲۰۸ اجرای آزمون در حیطه حسی - حرکتی
۲۲۱ منابع و مناجذ

در دورانی که گذر اولین دهه هزاره سوم را تجربه می کنیم و در شرایطی که کارها به سمت کاملاً تخصصی شدن و تعاملات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به سمت فرا پیچیده شدن پیش می روند، آنچه بیش از هر چیز اهمیت یافته است، تعلیم و تربیت و آموزش آحاد بشری و آماده نمودن آنان برای زندگی در اجتماعی است که با سرعتی حیرت آور در حال تغییر و تحول است.

آنچه این تغییر و تحول را ایجاب می نماید:

اولاً، خواست طبیعی و عمومی آحاد و جوامع بشری است که فی نفسه تمایل به رشد و توسعه و تغییر دارد. ثانیاً، دانش بشری است که دم به دم در حال تغییر و تحول است و حتی یک لحظه آرام و قرار نمی گیرد و از حرکت باز نمی ایستد.

بدین ترتیب در شرایطی قرار گرفته ایم که استناد به آموخته های روز پیشین نیز گاهاً مورد تردید قرار می گیرد.

در این اوضاع و احوال و شرایط خاص، آنچه بعنوان یکی از نیازهای اساسی آحاد جامعه مورد بحث و تأکید قرار گرفته است، برخورداری از دانش و تکنولوژی روز می باشد. این مقوله "آموزش مادام العمر" را به یکی الزامات زندگی در جامعه کنونی مبدل ساخته است.

در این میان وظیفه و مسئولیت مربیان و تولیدکنندگان تربیتی و آموزشی نیز اهمیتی مضاعف یافته است. اکنون شرایط به گونه ایست که روشهای سنتی آموزش و تعلیم و تربیت تقریباً کارائی خود را از دست داده اند و برخورداری از دانش روز و آگاهی از شیوه های نوین آموزش که انتقال حجم وسیعی از مفاهیم و اهداف آموزشی و تربیتی را در کوتاهترین زمان و با کیفیتی مطلوب امکان پذیر نماید، به یکی از ملزومات اجتناب ناپذیر اشتغال در کسوت مقدس معلمی و مربیگری مبدل گردیده است.

بدین ترتیب وظیفه و رسالت مراکز تربیت مربی و سایر مراکز آموزش در مسئولیت خطیر آموزش و تربیت معلمان و مربیان را عهده دار می باشند، لحظه به لحظه سنگین تر و حیاتی تر می گردد. ولذا بررسی های دقیق و همه جانبه در خصوص نیازهای آموزشی و به تبع آن تعیین و تبیین اهداف آموزشی، روشهای نوین و ابزار مورد استفاده در فرایند آموزش، شیوه های صحیح ارزیابی آموزشی و بطور کلی مطالعه و تحلیل آخرین دستاوردها و نوآوری ها در عرصه "تکنولوژی آموزشی"، از جمله مواردی است که مراکز آموزش تربیت معلم و یا تربیت مربی بصورت کاملاً جدی باید بدان پردازند و سهم عمده ای از فعالیت ها و منابع تحقیقاتی خود را معطوف بدان نمایند.

نگارنده امیدوار است که این مجموعه بتواند سهمی هرچند ناچیز و اندک در این عرصه عرضه نماید. لازم به ذکر است مطالبی که در این کتاب مورد بحث قرار می گیرند، عمدتاً به اطلاعات و قابلیت هایی اشاره می نماید که هریک از مدرّسین محترم، در هر سطح و عرصه ای که فعالیت می نمایند، لزوماً و علی القاعده

باید از آن بهره مند باشند. ولذا مطالعه و تجزیه و تحلیل مفاهیم کلی این مجموعه را بعنوان اطلاعات پایه به فعالان عرصه آموزش و تعلیم و تربیت توصیه می نماید.

مطالب این کتاب در پنج فصل تنظیم گردیده است:

فصل اول عمدتاً به بررسی تاریخچه تعلیم و تربیت در ایران، اهداف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و همچنین پیشینه و مفهوم پداگوژی اختصاص یافته است. در این فصل به نظریات و تئوریهای یادگیری تعدادی از علماء تعلیم و تربیت نیز اشاره خواهد شد.

در فصل دوم به بررسی نیازهای آموزشی، هدفهای آموزشی و حیطه‌های یادگیری خواهیم پرداخت و نهایتاً استانداردهای آموزشی و نحوه استخراج برنامه درسی از استانداردهای آموزشی نیز مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

فصل سوم به بررسی «تجزیه و تحلیل «طرح درس» و عناصر موثر در تهیه و تدوین آن اختصاص یافته است. در این فصل موردی همچون «چهار چوب شرایط»، «هدفهای آموزشی»، «محتوای آموزشی»، «روشهای آموزشی» و «وسایل آموزشی» درسی و نحوه تهیه و تنظیم «طرح درس» در دو حیطه «شناختی» و «حسی-حرکتی»، تشریح خواهند گردید.

فصل چهارم به اجرای برنامه آموزشی را اصول و قواعد تدریس تئوری و کارگاهی می‌پردازد. در این فصل عناوینی همچون «ویژگیهای مربی‌گری»، «مسائل مختلف تدریس تئوری شامل: «انگیزه»، «ارائه اطلاعات»، «تکمیل اطلاعات» و «کنترل موفقیت» و همچنین اصول و قواعد آموزش کارگاهی شامل: «آماده نمودن»، «اجرای کار عملی توسط مربی»، «تمرین کار عملی توسط فراگیر» و «کنترل و ارزشیابی»، تشریح خواهند گردید.

در انتهای این فصل به بحث «آئین کلاسداری» خواهیم پرداخت و اصول قواعد مربوطه را بررسی خواهیم نمود.

و آخرین فصل اختصاصاً به فرآیند «ارزشیابی» می‌پردازد. در این فصل اصول حاتی همچون «آزمون»، «امتحان»، «اندازه‌گیری»، «ارزشیابی» تعریف می‌شوند. سپس ویژگیهای نظام ارزشیابی و همچنین اهداف ویژه ارزشیابی تشریح خواهند گردید و نهایتاً نحوه برگزاری آزمون در دو حیطه «شناختی» و «حسی-حرکتی» مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفت.

اطمینان دارم این کتاب از نقایص و کاستی‌های فراوانی برخوردار است. لیکن امیدوارم صاحبان نظر و همکاران عزیز و محترم بر بنده منت نهاده و اشکالات موجود را گوشزد بفرمایند.